ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Советан Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 10 (4178) ШОАТТА, 22 январь, 1966 шу.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Max 2 кеп.

ЯХЬИ КЕПА ЙОАЗУВИ

КПСС XXIII-ча сьезда баха боагІаьча тайпара шаклаьхьа кийчуьйр болча промышленности, транспорта, юрта боахама кхьаьгахмоша тІа-тІа шерагІа боаржабу паччахьалхен планаш толаме кхочушйар йоахь, экономически хьокъамаш тоадар дуьхьа лоаттабу кубосам. Тахан, вовш гІирс хьалбеш вай хьа мел доагІача хІаа а санна, цу кьосаме боккхача леарХІаме я наьха инициатива, шерра йоаржаяь, боккъонца дерригача халкъа юкъара йоаьла социалистически яхь.

Советски Іаьдал даьннача хьалхарча шеррашкахье а, яхьа керттера идеяш белгалъаьхьар В. И. Ленина, из вІашагІйоллар хьалхарча агрІа-нарча декларех цаІ а доаржІаш. Хьаьта ца чакхйоахча лоарХІамегІара мотиг лаца езаш да, яьхад Ленина, кепа йоазув, социалистически-общество хьалъяра гера из хилярах тарра. Боккъонца аьлча, кепа йоазув да яхь йоаржаелга Іаланше лезар, боахама яьхьст-къаьстча коллективай гІулаккхий итогаш вІашн ешйаьр массанена а цхьатарра хьаьш долеи Іомадерг.долеи, хІаьта долче, дІаьгІа йола опыт практически балха юкъе хьорйолеи гІулаьх а хурглоаш.

Ту ленински положенешца хьалхе а лелаеш, Советски пресс шерра юкъ социалистически яхь, кхьаьгахмой творчески инициатива хьалолеш. Из я эзарш бола новатерашн опытана ДІа-хьа дагабувлаш, йоай говзала лардаш, кхочамаш даьлен парех пайда эцеи йоашта ховлга хьалхьокхаш йола лакхя трибуна.

Вай газетаца, радиос, телевиденде денгара денга массе оагІорьхьара хьаьхьвкк КПСС ЦК мартовскин сентябрьскин Пленумий решенеша а КПСС хургІойча XXIII-ча сьезда еча кийчеко а хьалъоаяь халкъ творчески инициатива из болаш айлар. Кепа йоазон оагІонаш тІа йоккха мотиг Іалоаш хІаиз металл материаланн кхомбеи дІаахийтаргІ цун чоьах кхы тІа а продукци арахецарн духьа московийн ленинградийн инициативаш дІаболабенача а КПСС Центральни Комитетан йоьхьабаьлча а патриотически боламех йоолча материалаша. Йоан бакъан хьурмат дарин тІехьара болам шеррен мабаррен бунш («Московски правда», «Правда Украины», «Челябинский рабочий», «Дружитская правда» хІаьча а дуьккхча кхьаьча а республиканскин областийн газеташа.

Доккхачун а хІаммагучун а лаьрхІа кхом бар духьа, хьурмат дар дуьхьа кьосам лоаттабар, белгалдоахар КПСС ЦК сентябрьскин Пленуме, — партийни организацей доарХІамегІара а декхарех цаІ. Паччахьалхен средеташ кхоара, белалах, материалех, электроэнергех пайда дикагІа эцара чІоагІгІа йоахо ергІолча уйлаяца хьалхлебе беза берригча комунисташ, предприятей берригча болхлой. Йоьа оньст юьнцлга, вай хьурмат доажаш доаг дара чІоагІга кринтика елта — ду доаг дуьхьа хІаммаш массеса а мотиг дІалаца еза вай пресса гІулаккхаша юкъе.

Халаете а, кхом бар духьа лаьнча яхьа юкъе яхача моллагІча коллективех доацца хоам барца йоахчам бу кепа йоазон цхьаьйочча оргаиаша. Масала, «Водный транспорт» яхача газето цу темах лаьца массеек заметкиг мара лаьхьаьн, передовой статьи тІа «Іен транспорт—духьа» а доахьоех хатта бокхча боахам. Кхом барн хьурмат дарн духьа доаг-табу кьосам цун хІара участке доаттабе беза»... яхьан яздойн а. Доккха а іаьмнта а мел доаг хІаман тІехь кхом бар духьа общества кьаьмгІоша лелаш яхь шерра хьаьхьохара йоагІгІаш йола мотиг кораязар «Омски правда» оагІонаш тІа а.

Экономически реформаш кхоачаьнкяре, доад дара методаш эргайоахаш тоаьро, социалистически яхьа кІаІ чІоагІа экономически база отгаьо. ЧІоагІа лоарХІаме да материальни безам соьбаккхара фактор материальни стимуле пайда эцарца нийса цхьана таръяр. Кердача хьалаяка яхь вІашагІйоллаГа кІоаррга, кхетамца хьаьхьохар—вай кепа йоазон лоарХІамегІара декхар. Масала, «Ленинградская правда» массеьх материал дяйир планиранде кердача система тІа даьшача автобоахамашка яхь лелаяра, цунна юкъе дакъа лоацарашта поощрени яра хьаьхара оньст йоашкаш. ПхьабакъІа, газеташен журналашен хІаиз а кІезнга яьлу ду актуальни темаех.

Гаргахочаьнн лаг бІаьстан юхье кхаьшкара балхаш силгурзгІоле ха. Яьлат, баьца лаарашт, техникечи культураш, хьаьйай продукташ дуьккагІа яха аьнна доккхий социалистически декхарашт тІаийлад дуьккхача республикийн областийн юрта боахама кхьаьгахмоша. Колхозий, совхозий бахтлой, специалистий творчеки инициативаша шерра никъ хьаьйийча КПСС ЦК мартовскин Пленума решенеша хьаьлаьдьха да уж декхарашт. Цудуьхьа нийса да хІара шоай номера оагІонаш тІа пятилетка хьалхарча шера хьуьхьам лаккйар дуьхьа лаьнча яхьа лешаш «Днепропетровски правда» (Днепропетровск область). «Ленин жолы» яхача (Казахски ССР Кзыл-Ордински область) газеташа а кепа йоазон кхьча органаша а дуьхьаш хилар.

Социалистически яхь мишта лел хІара деина дуьнцар, из ДІайоьаййитта Іалаьшцар дерригача газетийн хургІойн, радио а телевиденде а декхар да. «Пяраш яреи дицдалитарен» принципаш беча балхо пайда бахьаррбаш. Нагахьа санна керда ДІаІоладь гІулаьх кепа йоазоно хьаллаьцадиеш, чІоагІга йоакхо е еза но из духьанаьхьа ДІаІоаржаьдра, из тема, лагдеаьдча хаьна ца а ювшаш, даьш мовца еза, из декхарайна да производстве хьалха латтарий инициативаш ДІайоьлаьча яьха результаташ ший дешархошта ДІайоьвийтта. Цхьаьбахьа, цхьаьйочча редакцена каст-каста дицдолийт уж белгталга дола бакъаьраш. Шу хьалхлІа продукце дикаг лучеи стандартий боарамта кхеачаьнчеи лакхьар духьа яхь яьржар мехка. Цхьаьбахьа, уьх тІехьькарча хана ту болама еш хинна уйла лаьгІаьлийтай вай пресса. Масала, «Советская Белоруссия» яхача газето соаька хьалхарча яьх бетта лаьрхІа уттаьдора республикиз предприятеша арахецна продукце дикал тоаьра дешаш. Цхьаьбахьа, лухха ха яьлаьсьа дицдалийтар из дика ІаІодоалаь гІулаьх.

Советски саго — болхлочон колхозхочон, керттера материальни руьхьаш цхьаьколачо — ший хьаьхьгаиеи ахчашцен хьестаьш къесташ хьалха боахама планий кхел. Яьхь эцаька латтарах, цар инициатива, деган уруьрттаьеш доаг дар почина инзаи кьыгтаьн образцин хьаьхьокхар — вай пресса сийлаьхьа декхар. Цунца цхьана хьестаьца бунца беза кхетам луьй бола яьха лоарХІам а, шерра ДІаІобозийта беза кхьаьгахьадара гІулаьхаш коммунистически хилийтара тІехьара болам. ЧІоагІа лоарХІаме за яьх вІашагІйоллаеи цунна кулгалдарен лаьхьара партийни комитетий опыт, дерДача хьалаяка профсоюзни организацей практика яьха боахо оагІонаш тІа хьаьхьокхар.

Коммунизм хьаьлъеш болча миллионий хьаьлъгаьни социалистически яхьа — советски кепа йоазон пергаьча темаех цаІ. Из тема юнца еаш хилар пресса берригача болхлошкара ДІадех гІулаьх чІоагІга бехкгочкам хеташ, партийни безамца, сухалца, творчески инициативаца леладелга.

17 январе арадьыннача «Правда» передовой.

БІАЬСТАННА—ДИКА КИЙЧО

☆ ☆ ☆

Хьувкъама лард йоллаш ба

Біаьстан юхье кхаьшца дергдолча балхаьша биззача бекхтокхамца кийчо еш ба Ножай-Юртан районе юртбоахама кхьаьгахмой пятилетка хьалхарча шера.

Калинина ціерачча колхоза кхаьш леладелга бригада чІенаьнчух шера лукхагІа кхеергьаьрщаш ялатийна лаьрхІа ДІаьюьрййола хьажжІаш я. Цу культурана лаьрхІа кхоастадьаьча лаьттан ціара гектара тІара плакал совгІа йиъ-йиъ центнер фуальтьхьа хьажжІаш яха аьнна дехкар тІаийнан цар.

ХІаьш кхаьшка органически удобренеи ДІайиьха боьлаш боаьх боахама кхьаьгахмой. Бхетамца ваШтІехьбаьхкхаб из болх кхаьш леладелга бригада бригадира С. Манджиева, Сатоссаше ДІаолалу бригаде балха ди, екхан йоллча ийнаьла ергІачча тракторехи автомашинехи бизза пайда ди уххаза кхо ДІаьхьхьара. Нагахьа санна йоаьш йоаш ли нийс а денна, тракторехи машинехи пайда эца йиш ца хилча, говрарвордаш оарцаГІйоах. Из я ха-оттаьма хьалаи мичча бесса дале а, Іоадьхьам хулаш йоаьш транспорт. ХьажжІаьш тхьаьмкен ДІаДьвргдолча участкашка хІаиле а ДІайиьхьай 2.250 центнер совгІа удобренеи. Біаьстан юхье кулЬтраш дІаьюьрйолча лаьтта 4000 центнер гаргта кхо дилла лаьрхІаз кхаш леладелгаца. ХІара денна балха темпаш лаьхьо колхозхоша, ший низ бизза ДІаЬулш кхаьчаеш коллектива хІара члена.

Исаева Кулсум, Мадаева Тазбика, Котраева Хьава, кхьбаьрш санна болча колхоза хьажжІий кхаш леладелга эвенаьй анеиоваьша поаш дикаьна поаш дикаьна участкашца удобренеи ДІаьхьчьаьчьа. Механизаторашта новкъостал ду кхаьшка удобренеш цхьатарра хургІойлаш ДІанийсьа.

Йоаьхий я цу эвенаьй пятилетка хьалхарча шерара планаш. ЧІоагІга хьувкъае лаьрхІаз цар хьажжІаш, вешта аьлча хІара гектара тІара планаш шийтта центнер марта яьхьха на лаьрхІаеча метте, 18 центнер фуальтьхьа хьажжІий яьхьха. Цар лелаеча участкашца тІа біарччаьа шера хьажжаш гу уж, ший ханнаьлен дикеи аьха аьхьхар цар зябь. Удобренеш ДІаьхьаьча цхьатарра арабуьр цу эвенаьй чІенаьш, дикагІа дола кхо хьахорж шоай участкашка дилла. Цу кхаьшка-кхьаьгахмоша кхо подводаш тІа а автомашинаш тІа а дуьт, кхаьшка ДІаьхьаьчча Іо а доассайийа ВІапш-на а техе ДІаьотаду. Цар лаьрхІаз минеральни удобреиеел соВнагІа хІара гектара тІа 7—8 тоннал кІезнгагІа доацаш ширдьаьна кхо дилла.

Калинина ціерачча колхоза кхаш леладелга тІехьабусаш баш ХХІІ сьезда ціерачча юртбоахама артела членаш а. Семилетка тІехьхьаьча шера цар шоашта доккхий декхарашт тІаийладар бІаьстан юхьера культураш дика хьувкъае аьнна. Денначаداьсса дьасса хабар ца хилийтар дуьхьа цух шерарча хьувкъама тешаме лард йоллаш ба ахархой. Біаьстан юхье культураш дІаьюьрйолча деррига лаьтта заба аьхад, хІаиз Іурре денз сарралца кхаьшка органически удобреиеи ДІаьхьхьаьш ба хиаш леладелга эвенаьй членаш. ЦхьаьцадІойча бригадашца юкъе социалистически яхь яьржай кхаьшкара балхаш сихагІа чакхдаьлар дуьхьа. Цу яхьа-итогаш хаст-каста еш а.

ГІулаьхаш ю лелаг Болатмирзаев Гелаше бригада члений. Уьх шера хьажжІаьшт кхьча кхьаьгахьаьчьа. Механизаторашта новкъостал ду кхаьшка удобреиеш цхьатарра хургІойлаш ДІанийсьа.

Йоаьхий я цу эвенаьй пятилетка хьалхарча шера, планаш лаьрхІа хиннар 10 центнер марта йоаьшча метте. Тхьамка леладелга уьхаза ТІаДиллад ягарра тешаменГІа болча, из культура лелаяра агротехника дика йоаьаш болча болхлошца. Кхо гектар лаьттан кьоастаьнай звенона из культура ціаера. Цу участка тІа хІаиьле ДІадильад 800 центнер ширдьаьна кхо. Кхо ДІакхуьлан лаьт хьыча участкашка а. Шоай-низ кхо ца беш кхьхьег говра-вордаш лелаеча Адамов ІаБдулЬакима, Харипов Мохьмада, Халамов Зим-Іаьлаг. Царех хІаранс шоай ГІулаьхкашца на кхаьшка ДІаЬьу 2—2,5 тонн ширдьаьна кхо.

Хаьшка кхо ДІаккхьара ГІулаьх ціу болхаьшка тоьал дика лаьте а, хьы тайна да суг «Путь к коммунизму» яха колхоз санна доча ДІаьоьаьшка. Планах 700 тонн яьха еачча метте, хІаиьалца цигта ДІайиьхьар яц 56 тонн мара, хІаьта уж а йиьха хилар дика тешаме доаьаш а лац. Гуш да, из бахьан долаш колхоза кулгалдоча а кхьаьгахьоша а шоаш лаьхача хьувкъамаьн материальни доходеи кхо боахаш хилар.

Ахь дикагІча хьал тІа яц Кирова ціерах йолеи Нуралилов Ханпаший ціерах йолеи колхозаш а. Хаьшка органически удобреиеи ДІаьхьаьча чІоагІга тІехьалисах уж боахамаш, ДІадучча кондиционка хьоачаьдьалл цар шоашца доаьаш дола ду. ХІаьта бІаьстан-м гаргахочаьнн ма латтий, хи-м хьежар мичай.

«Сердало» газета редактори бригада: К. ИСАЕВА — Калинина ціерачча колхоза хьажжІаш лелаеча эвенаьй членьеьаш; Э. ЭСАМБАЕВ — «Малх коммунизма» яхача районий газета болхло; М. АЛБОГАЧИЕВ — «Сердало» газета корр.

СИХА А ДИКА А Ю РЕМОНТ

Цхьоалагіа март хьаЛІаьхачаьле юртбоахама техникинен инвентари ремонт яь яькха декхар тІаийнда «Сельхозтехника» Ведана районерчо а отделене ремонтникашен механизаторашца, — Тхоай деша тІара далаш тхо ціаькхза. Цудуьла дика лел тхі ГІулаьхкаш а. 4-ча квартале планах лерхІачул совгІа 5 трактори массеьх яьхи тоаьадьр оаха, — йоах керттерча инженера нов. Гудаева, — Кердача шера яхьі а дикагІа къахьег механизаторашца, сихью балха темпаш.

Шоай боахамера ерригача техникинен инвентари ремонт яь болаш латт Карл-Маркса ціерачча колхоза механизаторашца. Іалаьмте дика да гІулаьхкаш Даутова Висанда кулгалдеча бригаде. КПСС XXIII сьезда сийна хьаьхьегаьма вахте а этта бІаьстанна кийчо еш ба механизаторашца.

Коллективне ягарра дикагІа хьахьегачарех ва тракторий двигателаштеи дььхта наесаьштен ремонт ен воаьа говза слесарь Шуаипов ТІахІир, токарь Исмаилов ИсмаІал.

Шоатта тайп-тайпара машинашин инвентари хиларах эзар совгІа тоин органически а, минеральни а удобренеш ДІайиьхьай колхозий кхаьшка-Шин сменах ву хьаьшка кхо ДІаккхьара болх.

ЧІоагІга бІаьстан ціарга сатуьсаш ба Беданара механизаторашца. Дуьхьа балхаш да цар де дезарашт пятилетка цхьоалагІча шера.

А. МАГОМЕТОВ.

НОВКЪОСТИЙ АНТОНИН НОВОТНЫЙИ ИРЖИ ГЕНДРИХИ МОСКВЕ КХАЧАР

КПСС ЦК-ас бехарах доттагІаьла визитаца 19 январе Москве кхьаьчар КПЧ ЦК Хьалхара секретарь, Чехословацки Социалистически Республика президент Антонин Новотный КПЧ ЦК Президиума член, ЦК секретарь Иржи Гендрихи.

Внуковски аэродроме чехословацки хьаьшашта наьхьа бахабар КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Президиума член, СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, КПСС ЦК секретарь Ю. В. Андропов, хІаьта ишта Москве бола КПЧ ЦК Президиума член, ЦК секретарь Драгомир Кольер а СССР-ера ЧССР полномочни посол Одджиж Павловский а.

ГРОЗНЕНСКИ НЕФТЕМАСЛОЗАВОДЕ АТМОСФЕРНО-ВАКУУМНИ ТРУБЧАТКА УСТАНОВКА ХЬАЛЪЯЬ ЯЛАРЦА ДУВЗАДЕННА БОЛХЛОШТА, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОШТА, ГІУЛАКХЕРА НАХА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАНХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета

Президиума Указ

Грозненски нефтемаслозавода атмосферно-вакуумни трубчатка установка толаме хьалъяьхьаларх а дика лаьхьа производственни хьокъамаш лаьхарх а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота луйла:

Алеканинн Петр Макаровича — «Промвентиляци» яхача треста Грозненски монтажни участка слесарий-вентиляционникий бригада бригадира.

Афонина Надежда Ефимовнайна — «Грозхимнефтестрой» яхача треста № 7 йолча ГІишлой-монтажни управлене штукатура-маляра.

Афонин Алексей Антоновича — «Чечинстройтранс» яхача объединене № 4 йолча гаража-филиала шофера.

Давлетгареев Зайнедена — СССР Минмонтажнефтестроя «Главнефтемонтаж» яхача № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене электросварщика.

Дишнеут Александр Марковича — СССР Минмонтажнефтестроя «Главнефтемонтаж» яхача № 7 йолча треста управлящене.

Ермакова Михаила Алексеевича — СССР Госстроя «Главнефтехимстроя» управлене начальника заместителя.

Зельбухаров Зияй Іаьлийна. — «Грозхимстрой» яхача № 7 йолча треста ГІишлой-монтажни управлене землекопа-бетонщика.

Ивашкин Константин Васильевича — Грозненски нефтемаслозавода директора.

Кобец Валентин Константиновича — «Двигательмонтаж» яхача треста Ростовски-монтажни управлене Грозненски участка слесарий бригада бригадира.

Ковальчук Юрий Михайловича — СССР Минмонтажнефтестроя «Главнефтемонтаж» яхача № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене участка начальника.

Косарев Иван Сергеевича — «Чечинстройтранс» яхача объединене № 3 йолча гаража-филиала шофера.

Крылов Борис Ивановича — «Грозхимнефтестрой» яхача треста № 7 йолча ГІишлой-монтажни управлене прораба.

Лагунов Евгений Ивановича — «Грозхимнефтестрой» яхача треста № 7 йолча ГІишлой-монтажни управлене начальника.

Лаченко Натальа Михайловнайна — «Грозхимнефтестрой» яхача треста № 7 йолча ГІишлой-монтажни управлене арматурщицана.

Лунев Иван Михайловича — «Двигательмонтаж» яхача треста Грозненски монтажни управлене керттера инженера.

Лиховой Дмитрий Иосифовича — «Грозхимнефтестрой» яхача треста управляющена.

Магомадова Малиската — «Грозхимнефтестрой» яхача треста № 7 йолча ГІишлой-монтажни управлене каменщицана.

Меньшин Николай Кирилловича — «Каналстроймонтаж» яхача треста Грозненски монтажни управлене электромонтерий бригада бригадира.

Нефедов Михаил Петровича — «Монтажтермоизделия» яхача треста Грозненски специализированни управлене изолировщикий бригада бригадира.

Онкальченко Николай Васильевича — СССР Минмонтажнефтестроя «Главнефтемонтаж» яхача № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене слесарий-монтажникий бригада бригадира.

Пасынкий Ирина Павловнайна — СССР Минмонтажнефтестроя «Главнефтемонтаж» яхача № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене слесарий-монтажникий бригада бригадира.

Тичаев Георгий Тимофеевича — «Монтажтермоизделия» яхача треста Грозненски специализированни управлене изолировщика.

Федоров Юрий Михайловича — Грозненски нефтемаслозавода энергоучастка инженера.

Хамбин Рубен Хачереслановича — «Монтажтермоизделия» яхача треста Грозненски специализированни управлене начальника.

Шендригин Николай Денисовича — «Грозхимнефтестрой» яхача треста № 7 йолча ГІишлой-монтажни управлене вокхгаІа волча прораба.

Шуменко Анатолий Алексеевича — Грозненски нефтемаслозавода ремонтни участка слесаря.

Эльдашвили Юрий Шалвовича — СССР Минмонтажнефтестроя «Главнефтемонтаж» яхача № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене начальника.

Яковенко Владимир Ефимовича — «Грозпромстрой» яхача треста ГІишлолта механизаци эра управлене прораба.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный,
1966 шера 20 январь.

Хьамсарча мехка гІолла

САКЪЕРДАМЕ ВЫСТАВКА

Вай мехка чІоагІа духха веаза ва Ромен Роллана, гергара чІоагІа доарХІаш я цун творчество. Цунна тешаш ду В. И. Ленина, Советски Союзан библиотеке тахан хьаййаьча, сийлаьх-воккхача фрацузски писателе хетаьлча выставка.

Белгалдоалаш а ухзаза нийса доладаьх а да Р. Роллана деиаш: «Со ва адамлен историе тоатда ъьарсам доаккхаш цхьана, вІаштІехьалькнча пролетариата адамашца цхьана, советски республикай Союзаца цхьана». Писателца ше ишта белгалдьаьккхиз керда дуьхьа кхоллаьрцара, цун авангардцаьр — вай мехкацара ший гІулаьх.

Художественни произведенеш, «Турнадера биографеш», музыкальни исследованеш, философех дола балхаш, публицистика — Ромен Роллана балха дерригача доаькъоц, цун творчества еррига жанраш хьаьхьекхай цу йоккхача а сакъердамеча а экспозице. Цига эрсий публицистца, СССР хьмча халкьий метталарча изданеш та улуув дада французски метталарга книжкаш.

7.755 эзар экземпляр тираж а йолаш Советски Союза республикашка ши бІаь ялхазза хІана хийцаьн аьина архийцай сийлаьх-воккхача писателца произведенеш. Выставке йоалаьлча цу цифраца а ишта хьаьхьокх вай мехкацара Р. Роллана бувзамаш, цунцара советски халкъа гІулаьхаш.

(ТАСС корр.).

20 январь.

ОДЕССА МАРКА ТІАЙОЛА МАШИНА

ОДЕССА, 20 январь. **(ТАСС корр.).** Комсий бешашка комплексни механизаци эра Украина, Молдаве, Кубана, Кавказа боаьчий заказах тІехьатувсача кечалий хьалхара парти хьаьй юртбоахама машинаеи ева Октябрьски революце шерарча одесски заводо. Цу машинаца хьаййаьх лаьтах йоахка комсий гаьнаш, массазарьяр санна йола культиватор тІа ца кхоачча моттигашка ягІаьа комсий гаьнаша гонахьара лаьтта цамдадоаккх. Цу гІулаьхха хьасовьюьла балха органаш — щупаш ехкай приспособленех. Автоматизаце система гидравлически хиларо Іалашду комсаш лелаеراца кулгашца бу болх беш йола керда юртбоахама кечалаш балха тІа тешаме хуьга.

ТИКАШКА КХАЧА СИХЬЕННАЙ ЛЬВОВЯНКА

ЛЬВОВ. Ара бирса хьувзадеш дарц да, ІаьІта «Весна» яхача ХІамаш тетача фирма цехашка — мальха басарашш. Конвейерашца ІІаДа тайп-тайпара бесаш дола басмаш, хьаьга лаьрещ, сийрда-зиаш. Біаьстан юхьеи аьхьийн дувхадергдоча барзкъаш арахецна йоаленнай фирма предприятен. 85 керда модель кийчьаьй. Халкъа творчества кулгеьха хоза догамаш ду царна. Моделий ціераш а и поэтични: «Львовянка», «Алешушка», «Колокольчик».

(ТАСС).

ЭСТОНСКИ ССР. Шерра-шера кІаДай 368 эзар метр дуьккагІа арахецарьг Ленина орден йолча «Кренгольски мануфактура» яхача кІаДаьн ю Таллинна Старотканци фабрика. Къаьннарий когаметта ухзаза оттаьлй кхо біаь «АТ-100-5М» яха автоматически кІадаш ду станок. Октябрь бетта доладаь оборудованн хувцилга дуьхьа хІама да эшшаш диза чакхдьаьнад.

СУРТА ТІА: Староткацци фабрика цехера керда автоматически станокаш.

З. Нормана сурт.
ТАСС фотохроника.

Кходаь кепиг

СМОЛЕНСК, 20 январь. **(ТАСС корр.).** 1800 юртан поселканен сердало ялараи ціагІа ешача ГІулаьхаштен электроэнерги Іалаьшьала хургьа соахка область промышленни предприятешка кхоаь энерги. Из сел кІезнга а яц — тхьо миллион киловаттсахьаТал совгІа.

Смоленски льнокомбината, Ярцевски хлопчатобумажни комбината текстильщикаша цхьадола мотораш хийцад, вентиляционни установкай, сушилкай болх лерта баьккхаб, сегнетоелектрикаш, сердало тоаьлй, ДІаухийтаеш йола электроэнерги 0,4 процент кІезнгьаьй. ХІаьта шера цунах хилар кхо біаь эзар киловатт-сахьат гаргта электроэнерги. Белгалда — кепнго ком деннад!

Духха коллективаш ДІадодар кІезнгдергдолеи хходергдолеи керда пьаьхьаш доладь я. Шера 268 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кІезнгагІа ДІайохийтаргІйна техническеи гІулаьхаш вІаштІехьІаьлад автоматика средстваш заводе.

Электроэнерги кхоэра техническеи гІулаьхаш ціан оттаьлй кхы а тхьаь предприяте, ДІадахча шера план 102,9 процент кхоачаьнчаьй. Кхаьхьатамца овсарде 3,5 процент лаьхьаьй, мухь ДІа-ніха кхаьхьара ДІадодар 1,7 процент лоХдара 24800 сом пайда баьй цар. Новкъосташтта хьокъамаш телаш хьинаре кхаьхьеташ хьаьбаГІа шоферашца Абубакаров Идрис, Диденко Александр, трактористаш Исаев Апти, Ческов Евгений, плотник Карпенко Степан, лухха кхьбарш.

Москверечи Ленинградерчеи хьалха латтача промышленни предприятеша ДІадодаь дика ГІулаьх дог рьаьзд хинна хьаьл а лаьцца, керда социалистически деккарашт тІаийнда транспортника-ша. Цар лаьрхІаз цхи тонн бензини кхо тонн дизельни доагІоги кходе.

А. ТИЩЕНКО.

ГРОЗНЕНСКИ НЕФТЕМАСЛОЗАВОДЕ АТМОСФЕРНО-ВАКУУМНИ ТРУБЧАТКА УСТАНОВКА ХЬАЛЪЕЧЕИ КАРАЕРЗАЕЧЕИ ДАКЪА ЛАЦДАЧА КОЛЛЕКТИВАШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета

Президиума Указ

Грозненски нефтемаслозаводе атмосферно-вакуумни трубчатка установка производственни мощносташ хьалъечеи караерзаечеи толамаш дахарах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота луйла:

«Оргнефтезаводы» яхача Союзни контора пуско-наладочни бригада коллективана — бригада начальник **Мангасаров** Георгий Саакович.

«Монтажтермоизделия» яхача треста Грозненски, специализированни управлене изолировщикий бригада коллективана—бригадир нов. **Саакян** Анетик Акопович.

№ 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене слесарий-монтажникий бригада коллективана — бригада нов. **Назарьянц** Михаил Соломонович.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь Н. СЫЩИКОВ.

г. Грозный,
1966 шера, 20 январь.

Транспортникаша итогаш ю

«Старогрозненфта» междьаьта промыслови управлене транспортни контора Шеча уголоке профсоюзни конференце гулбелар шоферашца, трактористаш, ремонтникаш, инженерно-технически болхлой. Цига дийлар ььа коллективни договорах 1965-ча шера баьхьа балхахи лаьца. Паччахьалхен планн тІаийца социалистически декхарашн хьоачаьнлах доклад йир транспортни конторе директора Д. Гетмана. Ворхі шера плян 23 декабре ягочаьн а яь, планал совгІа эзарш тоннаш хилжа боахама мухь ДІаБиьхьаГаш хьаьбаГІа шоферашца,—йоаь доклад-кхаьрашн тІаийнда транспортника-ша. Цар лаьрхІаз цхи тонн бензини кхо тонн дизельни доагІоги кходе.

А. ТИЩЕНКО.

КОММУНИСТАШ—ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШКА

Дiалаха шу лиха чакхiаьккхар Шьала районе «Джалка» яхача совхоза коммунисташа. 1965 шера мисен доккхий толамаш цаккха а даьхаланг совхоза къахьегамхошца, из дар КПСС ЦК мартоъ Пленумо решеннеш кхочушйарах хьахиннар.

Цу боахаме еахаш доде лаьттан 8920 гектар дар. Паччахьалхенера 1650 тонн ялат дохка дезаш ер совхоз планах, хiаьта дехкар 3300 тонн совгiа ца.

Уж, баьхьар аьлча, хьеса цифрашца яц. Парех хiаранех коллектив а цуьнгара толамашца болча янаиллий — коммунистий, комсомолий. Коммунистически хьалхьегамца трактористий, хьехьа ва республика заслуженни механизатор — коммунистически хьалхьегама тракторни бригада бригадир, коммунист депутат Джамалаев Тата.

...Бригадир а бригада коллектив а дукха хана лела дог тийца ва бIаьстан юхе культуран тIаьмарг бола аьхьча дерригача лаьтта хьуьжъ хьаьжъ лаьхьуьн хiиларх. Хьаьметтех хiана январь беттта а дужаш дан заоь оахаш а моттигера удобренеш кхаьжа IаьхьхуьхьаI а болча тракторий мотоарий таташ. Хьаьлуда деношка сагота гiулакхаш дукха хуьн бригадина. Комунистически хьалхьегама коллектив яха сий дода цIи лелаеш болча механизаторша шоашта тIаьдилла гiулакх чIоагIа бехьткочаьн хеташ делалой а, бахьам мишта лаьл хьежа ваьа.

ХьалагIа мел йолча участкашца, шоайккарна хьоькъан а гойташ къаьхьгаш ба коммунисташ.

Берригача мехка дIаьдезар цу совхоза эвенаьвалха коммунисташа Муслиева Тамарена Социалистически Къахьегана Турпал хьа цIи, лаьрах бол хоам. Цо хIара гектара тIаьра гуо а эн шеаьрда заводе IаьчедIар 442 центнер свекла. Аллха дуо эвенее хьийгача хьоь 1020 центнер шекар хьаьхьар вай Лаьхен къаьхьгамхошца.

Хьинаре общественнийца, совхозни производствоне лиме мел доагIа гiулакхашца дезаш лелаеш болча Iамарзе пахьдаш. Iомаш, вай, мехка шекара сеннаьгIа, кхерра тоьлаьгIа йолча методий опыт. Хiетамца юкъеьхчуьх уж ший кхашка. Це Iамарзаш совгIа, цо хьаьгаьрг а Iаьнгу. Эвенаьвой Адамов Эме а, коммунистагара Муслиева Тамарагара хьаьгIа а, лаьрах, бар лаьрах тIаьра гектара тIаьра 400 центнер йоаьккаш шекарг сеннаьгIа хьаьхар 35 гектар йолча участкерг.

Хьажжiаш лелаьра гiулакха шеррашера хьоькъанаш дикагIа гойт Зармаев Iаддал-Саийда эвенее. Иин хьажжiий хьуьжъам масеаьа а аьаьха, уж кхеанра дIаьдоа мах эгIара дохагIа а къаьхьгаш кIезигагIа а гуо. 1965 шера 104 гектар дIаьлийнна лаьхьийгIа тIаьра гектара тIаьра 34,8 центнер фуьйнаьхьа хьаьхьаьгIа ахьар. ДахьеннаьгIа бисза мах баьб ноь. Зармаева хьийгача кьин, пуьнна доккхагIа дола правительственни совгIат деннад — Ленина орден.

Шоай дерригга хьинар, тIаьлахiта къаьхьг дIаьйбаш лелаеш. Шура шийгIара доагIаш дола даьхь а йоаьшш.

Белгалдаккха дог доагIа цIкьахьта хIаьрда. Цо хьаьгIа тIаьра йIаьдолбеьча къаьнара йIаьгIаш инспуьрлаш хьона. Массаьнахьа а лаьIа доккхий хоза цIешоп — «хьоькъа-дIа-дIа» доа цIа доаг квартирашца. Масе цIаьгIа электричество, кердагIа йолча мебель, радиоприемникаш, телевизоераш, книжкаш, музыкальни инструменташ я. БIаьхий баьх совхоза бохьлой. Цу хIамо дог гIоздоаьхьа.

— Iаманчуа гIеьхьагIа тха де дезаш дукха де массане а ваьхьарча яраьдаьгIа болх белга саьхьарлам хиларг хIаьрагера кхетаьлагIар духьа, — йоьх коммуниста нов. Магомадова.

Цу тайнарча уйлашца бах совхоза коммунисташ.

М. АЛБОГАЧИЕВ,
тха собнор.

СОВЕТСКО-ИРАНСКИ ВIАШИ ЮКЪЕРА ГIУЛАКХАШ

—Тхоай къаман проекташ советски доттагIий новкъостагаца кхоачашъе Iаьлламте тIеIаьгIа ваьа хурда тIа, — аьлар Иранга экономика министра Али Нагли Алихане 13 январе Москве Советски Союзан Иранан юкъерча цхьана экономически техническийн гIулакхашца лелаеш йолча соглашенеша кулгаш яьдеча хаьгна.

Цу соглашенеча хьежжа Советски Союза новкъостагаца эгIара къаьхьгIара аьмалхьалгара ирански гоордеш лаьI йолча Исфагана районе хьалъергIолаш а металлургически завод, ирански Аьрбайджане — машинаш цу заводе. Мехка кьулбеьхара мехкадаьтта доаьлда район йолча Гечеарапера йола а ена, Бахтиарен Юкъарадаьлла, Мерера доламашца. Зиборсе юкъе гIолла чаьх а йоаьшш. Касийски фордага кхоачарчьа транспирански магистральин мехкадаьтта гоордаш Исфаган, Кум, Тегеран, Решт, Бендер-Пехлеви вIашагIа а юьзаш Астара районе советски газопроводаца вIашагIьювалургьеш.

Иранна къаьмаш экономика дегIайоаьлгара малагIа лоархIам болаш хурдеш цу соглашенена кулгаш яьдар?

«Прогрессера кхуьш болча цхьанна а мехкага ше де лерхIаьрш кхоачашдулургаш къаьмаш металлургии йоаьшш хилча, — аьлар Алихане.— Кердача металлургически заводе дерригга ирански экономикана оца мехтаьл а хулийгарга, шийн промышленни лоархIамаш совгIа, доаьмаш оаьхьалгII промышленность, транспорт дегIайоаьлагара боккхача лоархIаьме а хурда, хIаьта иштта къаьмаш техническийн новкъостагаца кхоачашъе Iаьлламте тIеIаьгIа ваьа хурда тIа, — аьлар Иранга экономика министра Али Нагли Алихане 13 январе Москве Советски Союзан Иранан юкъерча цхьана экономически техническийн гIулакхашца лелаеш йолча соглашенеша кулгаш яьдеча хаьгна.

Цу соглашенеча хьежжа Советски Союза новкъостагаца эгIара къаьхьгIара аьмалхьалгара ирански гоордеш лаьI йолча Исфагана районе хьалъергIолаш а металлургически завод, ирански Аьрбайджане — машинаш цу заводе. Мехка кьулбеьхара мехкадаьтта доаьлда район йолча Гечеарапера йола а ена, Бахтиарен Юкъарадаьлла, Мерера доламашца. Зиборсе юкъе гIолла чаьх а йоаьшш. Касийски фордага кхоачарчьа транспирански магистральин мехкадаьтта гоордаш Исфаган, Кум, Тегеран, Решт, Бендер-Пехлеви вIашагIа а юьзаш Астара районе советски газопроводаца вIашагIьювалургьеш.

Иранна къаьмаш экономика дегIайоаьлгара малагIа лоархIам болаш хурдеш цу соглашенена кулгаш яьдар?

«Прогрессера кхуьш болча цхьанна а мехкага ше де лерхIаьрш кхоачашдулургаш къаьмаш металлургии йоаьшш хилча, — аьлар Алихане.— Кердача металлургически заводе дерригга ирански экономикана оца мехтаьл а хулийгарга, шийн промышленни лоархIамаш совгIа, доаьмаш оаьхьалгII промышленность, транспорт дегIайоаьлагара боккхача лоархIаьме а

Къонабаращта карагIдувлараш

Хьинар айдена къаьхьгаш ба хIана тха. Гудермеран, района комсомольцаш . кагирхойн. Парте XXIII-ча съезда сийна вахте а эгIа шоай еррига уйлаш, гIулаьхкаш цу денна хетадь къаьхьгаш ба уж. Цу дикача гIулакхий авторашца а дикна Iаьттаьг локомотивни депо, медицински инструменташ ена заводе комсомольцаш кагирхойн. Масала, локомотивни депо комсомольцашца кагирхойн кIиран мужкъ болча деношка ремонт а яь локомотив болх бе йолаьлийгар. ХIана дар ремонт ю кхуьна локомотивашца. Депо дуккхача комсомольцаша, масала, Бургаьгий Александра, Мотаьнеко Iвана, Рашид Николая, хIачгар хIаьна денна нормаш 120—150 процент кхоачашъю. Цу совгIа гIара комсомольцо съезда сийна дехкар тIаьйнца.

Барт тайна, Iьмерзе къаьхьгача локомотивни депо комсомольцаша шоай конкича чу 30 аьзар сомах совгIа ачча IаьчIаьннена, IаьнгIа гуо а, даьхьаьхьаьжкена Iаьденна 241 тонн тишца аьшк.

Советски Iьадал эгIа 50 шу диваьра сийна республике эгIара аьлча социалистически хьуьдIаьлийй гIидермеран локомотивни депо комсомольски организацие. Цар Iаьдолаьлар хьаьлаьвар республика масалогIо комсомольски организацие.

Сакъерзаме къаьхьгаш а яхаш а я Гудермеера медицински инструменташ ена завода комсомольски организацие. Баст-каста кагирхой сайреннаш, книжкаш дешарий конференцеш ю иштта, цуьг совгIа болх беш я «Прометей» аьхьа ятуьг. Цу завода къона бодалой хьоьсам лоаттаьйен ба коммунистически къаьхьгаша ударника сий дола цIи аьккхара. Из цIи IаьнIаьле иттанне аььхьий. ХIара лела пенгаьета арахец. ХIаьта, нагахьа саанна, вай цу завода художественни самодеятельностаьг лаьца дуьнца дIаьдеча цIийй коллективашца, поьгIий клубе гулбенийча наьна сакъердам' бакхарал совгIа кийчьаьча дикача концертаца Шьала районе къаьхьгаьхой болча а ух.

Белгалдаккха дезаш цIа дика хIана а да заводе дIа а доладаь вайда бохьлаш. Комсомольскеен организацие хьаьвен партороганизацие секретарна мов. Мамиловен тхоа аьлу:

«Мов. Этиева дош ца советски торговле боьхьонан техникаран ОРС-а партийни организацие вийлъча собране ийлийар.

Печене мах лаьхьарчу личчеи дела тIа IаьтIа а аьзеп Г. Этиева строгий выговор кхайкийй собранийе. Нагахьа саанна кхы иззамо хIана Этиевагара гIчаьеле ОРС-а системера дIаьвоцкхаргра из».

ХIаьта фантасташ, — фантасташ боьшарш а — мел бар марсианскни каналаш кхеташ болча существаша хьийгача къих дьалкина хIаьмаш да аьлна хеташ? Гучоьх, лаьттан тIара зийча каналаш цийтаргаш, маьарра аьлча, мугIарех йоаьхка кратераш дIаьла мегаш а.

Цу лаьхе мел йийцача факторашца тешам кIезигагIа хулийт Марса тIа аьхар хиларх, цьаьбаьжа, из дан а хIан дар. «Марса тIа аьхар дий?» аьлча хаттара жоп далар дукьа. Марса тIа приборан аьлйта ена. Iаьламте тIоагIа «хьаьжъ лелаеш» дIаьла ден уж приборан. «Оца проба яьгIий фецца а лаьттаьнара а, хIаьта цуьг тIехьагIа аьална ергьа царна цига микроорганизмаш йий хьожжаш. Вахара йоккхагIа йола формаш, уж йолаш хиларех бола тешаш кIезига бале а, гучаьхара аьттуьн болашагIа хуьрьгар Марса тIа хьаьлъайтта е Лаьттан тIара цьаьхийчаьна Марса искусственни спутника тIа оттаьй телевизионни камераш. КIаьметте приборий новкъостаца а хьаьда жоп дала йийц ца дала тарлу. Кесмонаьтий езарьгь из проблема тахка. Мичча хана есса а цIа Марса тIа Iойесса эгIара автоматически е лелаеш йола аппарат.

«Маринер-4» сигалъехаро хьаьхьехар Марса тIа Iойесса хьаьхьгIа хийтачуьг хьалагIа хуьргIалар, атмосфера ялара а йолаш, аппарата торможе ялара цунах лоаьдама пайда эцца йийц ца хьаьгар баьхьаь делаш.

Орбита тIара ваьахьа искусственни спутникашца IаьттаI тIа Iо мишта йосе? Спутник орбита тIара хьаьлъ начуг тIеIььаьгIа, торможаш тоха цIаьвахьа тайна двигателаш цунна эцца йийц ца. Белгалдаьгна аьхьалгII хIаьчча хана тарашшт хьаьл а хийца, шортиг марта лаьттаьх Іо да ехетаьг, селлара чIоагIа торможе ду спутника фонах хьекхалуьг хиларо. Нагахьа саанна сов чIоагIа лаьттаьх ца ехетийта безам бале, «хIаьда» Іойоьхелга вIашгIьеьлаьккхаьн йола геттара хIаьмта двигатель отгаьо спутника тIа. Из тайна двигатель чуотаьл эа «Восход» яха советски кемаш-спутникаш, цьаьбаьжа, лехкаш Iола американски спутникашца двигателах пайда да эцца Іохьвш.

Кхы тайна да гIулакх атмосфера вIалла а Iоацаш болча Геттта тIа Іохар. Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана «хоьхаьтийта» мара эцца йоаьн дитаьл Геттта тIа Іойоьссаьча хана торможе тохара ца хиларе яьгIийнаьн. Нагахьа саанна Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана из тайна двигатель паращшта «новкъостаьл деш» а массал секунде массеьх метр кIезигаьеш а мара хIиннаьце, Геттта тIа Іойоьссаьча хана двигателе секунда массеьх кIилометр кIезигаьеш массал. Ехетаьгеш да, гу двигателе, лаьттан тIа кIаьда Іоховдга Іаьлийцаш йолча двигателе-чуо Шалса а кхьметтеш соаьрда, з ГIаьжъ Іоаьшш ялсеш я ялна хеташ из. Паращшта йоккхаьн йола, болла хIара вIашгIьехьа хуьргIа! Іойоьссаьн йолча хуьрга, хIаьта иштта къаман технически кадраш кийчьара база а хуьрга цхьаьна.

ВIалла а кердагIа дан Иране металлургически завод хьалъара хьажъбаьрг. Цо Иранга Москве Советски Союзан Иранан юкъерча цхьана экономически техническийн гIулакхашца деша консультациИйчьаьр ирански правительства. Дукьахьа хана проблема «Іовзаш» баьлхьачуьг тIеIьаьгIа цу программа вIаьлаьлар, Иране болата промышленность йиллар « экономически пайдаца гIулакх дан, IаьнIа иранни рудах дукьа пIаст доаьлъ».

Паккха Ирана правительства ФРГ-га, «Крупп» фирма эксперташ хьаьттар. Эксперташа, руда тахка а техна, вагон бир: пIастах аьшк дIаьхьоьстадарга вIалла а дукха мах гIоргбан, цу руда, аьшкал совгIа, цIаст а доахарга Ирана, цьаьбаьхьа... завод хьалъар пайдане дан, хIана аьлча цунга дIаьдоар «кастта юхаметтаотгаргIа».

Хьанна пайдане дацар Иране металлургически завод хьалъар? Ирански экономиканна, ирански залкха пайдане доаьшлга дар из? Дацар, из пайдане дацар алхха хIара шерра-шера Иранага прокат, болатех я тайп-тайпара изделеш, машинаш, оборудовани йохкарах Іалламте доккхий пайдаш доахача США-ца Малхбузенчен Европан цу йохкийчьа фирмашца йоаьшш.

Ирански пресса мугIарах ду промышленни оборудованагара лела пхьеГIийнен мехьашкен хIаьччаьна йола йолла а хIаьмаш доаьол дехьара йийнна ца йоаьлаш Ирен хиларе. 1960 шерагара 1962 шерага хIаьччаьна алхха ФРГ-ца Ирана йийцаш 611 миллион доаьлар гаргIарча мехка болата слиткаш, чон, аьшкаш болатхоьн я изделеш. Тайп-тайпара йолча экспертий консультацешкеен США-ца ФРГ-и тайп-тайпара фирмаша уьтталъча металлургически завод хьалъара проектаьнен миллиондаш доларашца дахаьл Ирана.

СССР новкъостагаца Ирана промышленни комплекс хьалъара хьажъара доаьн дийцаьлар 1965 шера аьлхий Ирана шахиншах Мохаммед Реза Пехлеви Советски Союзе тIеIьаьгIа ненача хана.

1971 шу тIаьккхочаьн дIаьлъийй эргIоьла кердa завод хуьрга шера кергте хьаьгIа аргIа 500—600 аьзар тоннен шоллагIа аргIа—1200 аьзар тоннен болат аргIаьгIа иза болаш. Цо ирански экономиканна эцца дерригга металл хуьлгIаргIа, тIаьта из баьхьан доаьшш шерра-шера 60—70 миллион доллар кходе йиш а хуьлгIарга.

Советско-ирански соглашенеш лелаеш Советски Союзан Иранан юкъе лелаьдеча гIулакхий историена юкъера лоархIаме йола кердa соглIа. «Вай лаьхьашу лаьхьаьча замалахьа дезаш лоаьлаьй а вIаьшш доаьшш а да, — аьлар Алихане шийй кхамаьла бухсоцIан. — ВIаьшш хIеташ хIара ялсеш ялна дикача лоаьлаьй гIулакхашца лелаьдеш лаьра тIа вIаьшш историческийн гIулакхашца лелаьдеш вай хIана».

В. ПРОШЛЕЦОВ.
(ТАСС).

Производственни фондех пайда эц.

Мехкадаьтта промышлашка керттера производственни фондаш а эксплуатационни скважинашца, цудухьа тха дехкар да скважинашкара цIенаьл мехкадаьтта хьадатар.

«Октябрьнефта» мехкадаьтта промыслови управленее телемеханизированни промысле, Сьаьсота - тха бригадеа, ю лу хьаьхьа беш бола болх бола вIаьлла лаьгIаьлийнгIар. Этгара хьалха де дезаш а, тха бригаде деш а, ди геолого-технически мероприятеш чакхйолучьа. Духьхьал тха бригадо цхьан цIера хьоачашйор тIхьаь ингтаннета лаьхьоачан мероприятеш, цу тIа гIелла бIаьш тоннаш мехкадаьтта даьккхар. Геолого-технически мероприятей доархIам кхьыта хьагойт баьхьан уж долаш де йиш хинначе: дийнахьн-буси луш дола мехкадаьтта башха дIхьа доаца кхьаьна скважинаш мара йоаьшшаьхьа тха бригадеа ю мероприятеш йиш хIиттийар цхьаьйоча скважинаша денни буси луш дола мехкадаьтта 200 килограммагара цхьан тоннага хьачачалца дукхагIа хилийта. Масала, жидкоста форсированни отбор еррйолча хьаьшта, яьккхача № 120-11 йолча скважинга чура 300 килограмм цIа кхагIа хьаьх баьлар мехкадаьтта дийнахьн буси. ХIаьта № 92-8 йола скважинга 2 тонн сойлаьккхар дийнахьн буси луш дола мехкадаьтта

Иштта доархIаме да. сеца лаьтта скважинашца баьхьа. ишъе а йоаьлаьй цаерг. доаллар хьаьдаьккхар. Дукха къаьхьйгаI тIеIьаьчча хана тха бригада коллективо сеца лаьтта № 12-10, 24-11 йола скважинашца йолийлийлаш. Дика гIо дергда хьона цу скважинашца пайдаьтта хьаьхарча шерга заданн хилаьл хьалха кхочушъера.

Вайна мехарра, производственни фондех эцца йола пайда аьлаьмаьккхара новкъостагаца цу дерга техникеен технологии баьхьа мехьеьлаьр. Де торо хилча чIоагIа пайдане да гIолнаьшта хица искусственни йиш тIаьлоаттаьйен мехкадаьтта дахар, гидропескоструйни перфорацие ер, скважинашта телемеханизацие ер, кислотаьрам. Уж а, кхыйола технологе дикагIа йола методаш а дIаьлаьна, дарех нинагIа пайда а эцца лелаеш я тха бригаде Иштта творчески, хьинаре бIубенна къаьхьгарах вIашгIьехьлаьр тIа дIаьлаьхча шера йIан хиннаьл хьалха кхочушъе, хIаьта уьх шера а денненг бийцаьнна йола йIан кхочаш а тIеIьехочаьл а я бригада коллективо.

Ала деза, тха балха ишъе а масанахьа сайна хьоаьшш а кхочушъ доацаьрш а вийлъуш хилар. Цига бохьхача мехке да ханнахьа цу IIаьнгна баьхьа лаьгIар, из баьхьа кIаьнна гIаьгIа дIаьдаьккхара еррига коллективе оарнагIаьккхар. Иштта соаькаийнеллер ерга кхоачашъера хуьлгIаьн тоадаьрг партийни группа. Цо еррига коллективаца дийцар из лоцI, болатхьаьлар а е ешъ болх мерпринтеш, уж балха ишъейолаьнера сучьал бир. Пудухьа бутт баьлаьлеча тодаьлар бригадера гIулакхашца: мехьашца цхоачашйор иллаш, тIаьккха тIеIьехочашъе а баььар. Дика новкъостаьл дир тхона цу хана промышленни инженерашен геологаьлен ин. Цагу" ромаьр, Бажеповаьс, Ерпоьвас, Даниловас, хьчьчар а.

ХуьргIолча КПСС тIъъаь кхоьлагIча сеца сийленна ишъа захара тха бригада коллективо тIаийцар кердa социалистически дехкарах. Уж кхочушдеен хьалъера ишъаьлаьн ишъаьлаьн тIаьккхаьгIа марта ишъа чаштерьга сова, лаьтта йIаьла ремонт ярa выработка 120 процент хуьргIа, балха ишъейолаьнера хIо рационализаторски предложеньи.

Ф. ПЕРЕСЛОВА,
«Октябрьнефта» НПУ 4-ча бригада оператор.

УКХ ШЕРА

Уьх шера ваьхьа хьалхарча деношка денз дика къаьхьгаш я Грозненски локомотивни депо коллектив. Беттта хьалхарча деношка подъемни ремонтера ара а бIаьккха болх бе Боладелар ер 409 йола тепловоз, цунна тIеIьхьа - тIеIьа ваьаьлар йоккхача периодически ремонте хинна цIаьхьа мишта а. Аьлаьрдеш, ремонтин бахьий обсем йоккхаш йоллашсеш а хьалхара тепловоз дIа сахьаьта, шоллагIбар цхьа сахьаьта хIаьлаьхьа хьалха ремонтера арабIийта ухьар. Слесарийн Решенков, Воноженко, Чикунов, Филенко, Мельников, кхыбгаьар бар тепловозашца ремонт ечаьа хьалхийгIаьрш.

Ленинградерчен Москвеерчен предприятей болаьн «Сунжанефта» хьалъегIаьнгII тIаьхьеьчаьн тIаьл а доацаьш тепловозашца тIаийца позьменочи ремонте мишта. Ишъ сеца тайта а, хьаьлаьн сьата лоацье, тIаьта йоккха периодически ремонт ишъ сахьаьт хьалхарIа яккха.

Уж декхарашъ кхочушдаьра яьь ишъай хIана тепловозашца ишъе.

Г. АНОХОВ.

КХОЕРГЬЯ 50 ТОННН

Москвеерчен Ленинградерчен предприятей металлан машинашца болаьн хьалхьаьцча Грозненски ремонтно - механически завода коллективе ю тIаийца 1966-ча шера 50 тонн металлан ихьаьгIа.

ТIаийца декхар толамца кхоачашдаьра шоай балха тайп-тайпара мероприятеш юкъеьхьаьхь лерхI. Иштта дукха металлан ихьаьгIа тIаьдаьккхаьгIа прокатах ца я ешъ хьаьйсаьтана дIаьхуьвеш хиннаьчу гуьрг бай доаьхьоьх йола. Трубогибочни пресс механически аргII, юкъеййаьлаьрг тIурбаьх машийолышашта йоккха периодически ремонт шин сеца лаьтта.

К. МАТВЕЕВ,
партороганизацие секретарь.

МИШТАЙ ИЗ МАРС? ФУ ДИЙЦАР «МАРИНЕР-4»

«Марс Беттта цIкьа а тагарIа я лаьттаьнначуьг» — иштта ба Іилманхьа «Маринер-4» яхача аппаратаьгIа хьаьхьалъча аьмалгII ваьлийн аьлчу аьлчу IеIьаьгIа ба. Сецдаьн. Гучаьдаьлначуьг, Марса материйн поле яц, цунна тIара фо дикъа доацаьш сов дьасса да, тIехе ше а кратераш йийнъа а, хий дан... Ба-дь, вахар лоаца дуне?! Цьаьбаьжа, сецдаьн барз сел силлаьн ер. Нагахьа саанна Марса тIа лийнъ хIаьмаш йолаш ишъа а, бокъонца ушъ йий-ешъ ха йиш йоаьшш, селлара гаьнара (10.000 километр хьаьа мегаш) дьаьжжаш Марса суург «Маринер-4». «Марса тIа вахар да е даьг?» яхь хаттар жоп доацаьш дисад, «Маринер-4» еигалъехьаьгIа тIеIьаьгIа цу планета тIа вахар хиларе, бола тешаш дужкка кIезигагIа. ...ворхIе а.

Магнитни поле ца хиларе майан да космическни пIанарашца бу Іодьжъам дьаьIбеш йола «щит» йоаьшш Марс хилар. Нагахьа саанна Марса тIа мелаьгIа тайна хийна а организмаш йолаш хилча а, радиацие боарам, Лаьттан тIехен ваьрхьа, кIезигагIа бала а, 50—100 эза дагагIа болча бобрамца тарьелл ешъ ер. Марсаьрга аьлча, ма тайна организмаш яха йиш йолаш я. Кхыметтеш боарам цуьг дукхха лаьгIа болаш йола а ялерни реакторашкара а ма хораший дийна мишоблаш.

Атмосфера сов ялеса хиларе Марса тIа яха йиш йоаьшш хулийт Лаьттан тIара дукхагIа йола вахар формаш. Цьаьбаьжа, цу тIа яхаьш хана йиш я Лаьттан тIара яраш сеца на йоаьца вахара формаш. Кхыметтеш Лаьттан тIа а я кислород ца эцца йола микроорганизмаш. Ялеса чу атмосферара Марс лерамхурьгаьн метеоритни догIаьх. ДукхагIа болча Іилманхьоца хетачот, Марса тIара кратераш, Беттта тIара яраш сеца йоаьлаш, кертерча дьаьжъ, метеориташ ялха я.

ПIордьална марсиански каналаш корадьалаш. Лаьттан тIарча зем бодьарашта каналаш IаьргаIийначуьг цьаьйолча моттигий сутташ «Марина-4» дьаьдаьлле а. ХIаьта фантасташ, — фантасташ боацаьш а — мел бар марсианскни каналаш кхеташ болча существаша хьийгача къих дьаьлкина хIаьмаш да аьлна хеташ? Гучоьх, лаьттан тIара зийча каналаш цийтаргаш, маьарра аьлча, мугIарех йоаьхка кратераш дIаьла мегаш а.

Цу лаьхе мел йийцача факторашца тешам кIезигагIа хулийт Марса тIа аьхар хиларх, цьаьбаьжа, из дан а хIан дар. «Марса тIа аьхар дий?» аьлча хаттара жоп далар дукьа. Марса тIа приборан аьлйта ена. Іаьламте тIоагIа «хьаьжъ лелаеш» дIаьла ден уж приборан. «Оца проба яьгIий фецца а лаьттаьнара а, хIаьта цуьг тIехьагIа аьална ергьа царна цига микроорганизмаш йий хьожжаш. Вахара йоккхагIа йола формаш, уж йолаш хиларех бола тешаш кIезига бале а, гучаьхара аьттуьн болашагIа хуьргIар Марса тIа хьаьлъайтта е Лаьттан тIара цьаьхийчаьна Марса искусственни спутника тIа оттаьй телевизионни камераш. Кхыметтеш приборий новкъостаца а хьаьда жоп дала йийц ца дала тарлу. Кесмонаьтий езарьгь из проблема тахка. Мичча хана есса а цIа Марса тIа Іойесса эгIара автоматически е лелаеш йола аппарат.

«Маринер-4» сигалъехаро хьаьхьехар Марса тIа Іойесса хьаьхьгIа хийтачуьг хьалагIа хуьргIалар, атмосфера ялара а йолаш, аппарата торможе ялара цунах лоаьдама пайда эцца йийц ца хьаьгар баьхьаь делаш.

Орбита тIара ваьахьа искусственни спутникашца IаьттаI тIа Іо мишта йосе? Спутник орбита тIара хьаьлъ начуг тIеIьаьгIа, торможаш тоха цIаьвахьа тайна двигателаш цуьнна эцца йийц ца. Белгалдаьгна аьхьалгII хIаьчча хана тарашшт хьаьл а хийца, шортиг марта лаьттаьх Іо да ехетаьг, селлара чIоагIа торможе ду спутника фонах хьекхалуьг хиларо. Нагахьа саанна сов чIоагIа лаьттаьх ца ехетийта безам бале, «хIаьда» Іойоьхелга вIаьшIеьлаьккхаьн йола геттара хIаьмта двигатель отгаьо спутника тIа. Из тайна двигатель чуотаьл эа «Восход» яха советски кемаш-спутникаш, цьаьбаьжа, лехкаш Іола американски спутникашца двигателах пайда да эцца Іохьвш.

Кхы тайна да гIулакх атмосфера вIалла а Іоацаьш болча Беттта тIа Іохар. Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана «хоьхаьтийта» мара эцца йоаьн дитаьл Беттта тIа Іойоьссаьча хана торможе тохара ца хиларе яьгIийнаьн. Нагахьа саанна Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана из тайна двигатель паращшта «новкъостаьл деш» а массал секунде массеьх метр кIезигаьеш а мара хIиннаьце, Беттта тIа Іойоьссаьча хана двигателе секунда массеьх кIилометр кIезигаьеш массал. Ехетаьгеш да, гу двигателе, лаьттан тIа кIаьда Іоховдга Іаьлийцаш йолча двигателе-чуо Шалса а кхьметтеш соаьрда, з ГIаьжъ Іоаьшш ялсеш я ялна хеташ из. Паращшта йоккхаьн йола, болла хIара вIашгIьехьа хуьргIа! Іойоьссаьн йолча ца хиларе яьгIийнаьн. Нагахьа саанна Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана «хоьхаьтийта» мара эцца йоаьн дитаьл Беттта тIа Іойоьссаьча хана торможе тохара ца хиларе яьгIийнаьн. Нагахьа саанна Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана из тайна двигатель паращшта «новкъостаьл деш» а массал секунде массеьх метр кIезигаьеш а мара хIиннаьце, Беттта тIа Іойоьссаьча хана двигателе секунда массеьх кIилометр кIезигаьеш массал. Ехетаьгеш да, гу двигателе, лаьттан тIа кIаьда Іоховдга Іаьлийцаш йолча двигателе-чуо Шалса а кхьметтеш соаьрда, з ГIаьжъ Іоаьшш ялсеш я ялна хеташ из. Паращшта йоккхаьн йола, болла хIара вIашгIьехьа хуьргIа! Іойоьссаьн йолча ца хиларе яьгIийнаьн. Нагахьа саанна Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана «хоьхаьтийта» мара эцца йоаьн дитаьл Беттта тIа Іойоьссаьча хана торможе тохара ца хиларе яьгIийнаьн. Нагахьа саанна Лаьттан тIа Іойоьссаьча хана из тайна двигатель паращшта «новкъостаьл деш» а массал секунде массеьх метр кIезигаьеш а мара хIиннаьце, Беттта тIа Іойоьссаьча хана двигателе секунда массеьх кIилометр кIезигаьеш массал. Ехетаьгеш да, гу двигателе, лаьттан тIа кIаьда Іоховдга Іаьлийцаш йолча двигателе-чуо Шалса а кхьметтеш соаьрда, з ГIаьжъ Іоаьшш ялсеш я ялна хеташ из. Паращшта йоккхаьн йола, болла хIара вIашгIьехьа хуьргIа! Іойоьссаьн йолча ца хиларе яьгIийнаьн.

МОСКВА. Маяковске майда тIаьра Керттерча архитекторно-планировочни управленее выставочни залашца къаьлийлаьй Кремле оттаьдерг дIаьла В. И. Ленина памятникна конкурсна проектаьй выставка. Конкурсе дьаьчуьннай памятникна тайп-тайпара варнантех йола 57 проект.

Суурта тIа: выставка цхьан залеь. Цьаьхьарча планеа— скульпторашца Л. Е. Кербелен В. Н. Буякинен архитекторшца В. Н. Датюкен С. С. Фокеен-ца дан.

Н. ГРАНОВСКИЕ СУУРТ,
ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»

МЕХАНИЗАЦИЙ ЮРТА БОАХАМА ЭКОНОМИКЕ

В. И. Ленина хьийзад, коммунизм я капиталистическийгу лаккаГа йе-ла хьалха латтача техникас пайда нйбеча, вІашаГихийтача, шоай лелаМерча, сахкетамерча болхдой кхьегама овсарле, яхаш, кхьегама овсарле — из, юхьера а лаьрхІача керда общественин строй коТьлара ягара лоарХІамера, ягара кертера дар ма, яхаш.

Боахама социалистически системо доахув доаладо йола черонашь хьалеа производительни нисаш дегІаЛоаладара, общественин кхьегарама овсарле дегІаяра, советски лаКка шерта материальна а духовна а лувнашь, Советски Союза Коммунистически парте кІаьд ца лув болх бу мехка производительни нисаш дегІаКхьулара, пай мехках нис кхоачА, дикагІча тайпара индустри а лаКка механизированни ягара боахам а болаш йола индустриально-колхозни держава хьй.

Йоаррхаль коммунистически общество хьалъечА юкъаГа парте ца кхьастача лоарХІамера лерхІ общественин кхьегарама овсарле дегІаяра, экономически эффективность лаКхьлар. Уж дежкаран кхоачиІдара наькъаш цхьалхле а йолаш кхьостадаьдА КПСС ЦК мартовскин сентябрьчин (1965 ту) Пленумана.

Парте хьалхаька оттадь декдарш йола кхоачиІдара лоарХІамера доЛа наькъеч цаІ ба юртбоахама производственна комплексни механизацийн, керттерча фондех пайда нйбелгА тоадара ларда тІа цун экономически эффективность лаКхьар, ерригача колхозеш совхозеш лаКка рентабельность йола боахамаш лиЛийбо.

Вай республика юрта боахам тайпатайнарча техникада дикка лаКхача боараме кийчьаь ба. Аллха уж тІехьарча шин шерга цунга хьалчаЛ 1700 трактор, 740 шин-шех лела ялатий комбайнаш, 800 тракторна прицеп, 1100 сеялка, дукхА а ахкА йола тайп-тайпара машинаш, хІаьта яшта 85 эзар тонн минеральни удобреней а 7500 тонн ядохимикаташ а.

Цу Іаламате йоккхийча материальни ресурсех толаШаГІча тайпара пайда нйбеш хІинА колхозашТен совхозашТен гаьнна лаКкаГІа йола эффект хурТьар. ХІаьта а ца шерашка даьлІа дегІаяхаЛ кханкара хьувкъам, шера йолаь маниний балта кесарле а пар дечеш деш дар а дукхА а боахамашка доХденнаЛ, хІаьта продукцера пийца дІадоЛа цхьацаначь кхьметтел лаКх а деннаЛ.

Колхозашкен совхозашкен дукха а машиннаш хиларо йиш хилийтАЛ лаьЛта оаХІетен ца тІа эца балхан аьв из кийчьаьн, культурашТ ДаЛювІла, пропашной культурашТ мугІаРашта юкъера обработка елга, ка бела ялаташ , силосни культурашТ а гидуграгин а чуэцийча дизза механизмаца де, хІаьта ялатийча чуэцача хьалкІех 95 процент гаргга яраш машиннаца чуэца а, ца ялатийча чуэца боллаш пийца ййбан.

Юртбоахама производства экономически эффективность лаКхьара лоарХІамера доЛа гІулакех а йолаш йолча техникех пайда нйбелгА тоадар, цун отдача лаКкьар.

Республике кІезиг хьалхийнабаЛ овсарле лаКка а йолаш техникех пайда нйбеш йола боаКхьала а балхан механизаторашТ. Уж — «Красноярмейский» совхозера Социалистически КъхьегаМа Турпала Кагермаков Оаахьзара доЛа, АчкоЛ-Мартанера Матаев Берса, Наьсарера Мальсагов Оскина, Нестеровскийера стаНцИЙТА Тимошенко Якова, дукхА а кхьййоа зченоШ. «Сельхозтехника» Карганлински отделене трактористмашинист йолча Бондарев Иванн 1964—1965 шерашка «С—100» яхача трактораца 10 эзар гектарал тІех кІЕЛда оахам хьал, 4,4 тонн доагор а 1700 сом гаргга ремонтни ахча а хьоДаьЛ. Условни трактора лаьрхІа 900 гектар гаргга оаз нуТски коХьоШ механизаторашца. 500 гектарал тІех оах Грозненски районера боахамашка.

Хьалаете а машиний балха овсарле лаКхьара йола Іаламате йоккхийА резервашТ хьагІча ца ювлаш юс. Тракторо пийнЕка йола балхах хьаЛювр виэткьа 2,5 гектар, ялатий комбайно — 6 гектар, хьажкІаш чуйнЕча комбайно — 1,6 гектар, силос чуйнЕча комбайно — 2 гектар мара хилан аьЛча а ба кІоачАм. Машиний нормативни деннА дола балха боарамаш цу тайпара эхаш мара КхоачАн ца даре а уж болх ца бел лаТташ хиларо санна боахама зенаЛ ду.

Вай боахамашка Іаламате йоккхийА резервашТ а машиннО-тракторни парка балха овсарле лаКхьара. Эггара хьалха уж я машиннаца шин сменгА болх белгА вІашТіехьдаккхарах йоаХкарашТ. Дахача шера цхьан сменах болх бен хиннаЛ гусенични тракторех 20 процентал дукхАйІен оахамни деча тракторех хиламе. Иргаьла санна ерриГа тракторашТ шин сменгА болх барга йоаХе, тракторин балдийн иззалара объем кхоачІшЛара эпаргьа 2,5 миллион сом мах бола 250-ЧеЛ кІезиГагІа гусенични 800 гаргга препашийн трактерашТ. КхьчА дешашца аьлча, шин сменах болх бен хиламе йолаь йолча машиний паркаца кхаькара балхаш дара хаьнаш дикка йоаЛе а цун чотах лаКкаГІа хьувкъамаш дара а йиш хургьа.

Машиний балха овсарле лаКхьара йола воаг лоарХІамера резерв я паРех толаШаГІча тайпара агрегаташ елта. Вай колхозийн совхозийн проАхча а хьоДаьЛ. Условни трактора лаьрхІа 900 гектар гаргга оаз нуТски коХьоШ механизаторашца. 500 гектарал тІех оах Грозненски районера боахамашка.

Хьалаете а машиний балха овсарле лаКхьара йола Іаламате йоккхийА резервашТ хьагІча ца ювлаш юс. Тракторо пийнЕка йола балхах хьаЛювр виэткьа 2,5 гектар, ялатий комбайно — 6 гектар, хьажкІаш чуйнЕча комбайно — 1,6 гектар, силос чуйнЕча комбайно — 2 гектар мара хилан аьЛча а ба кІоачАм. Машиний нормативни деннА дола балха боарамаш цу тайпара эхаш мара КхоачАн ца даре а уж болх ца бел лаТташ хиларо санна боахама зенаЛ ду.

Вай боахамашка Іаламате йоккхийА резервашТ а машиннО-тракторни парка балха овсарле лаКхьара. Эггара хьалха уж я машиннаца шин сменгА болх белгА вІашТіехьдаккхарах йоаХкарашТ. Дахача шера цхьан сменах болх бен хиннаЛ гусенични тракторех 20 процентал дукхАйІен оахамни деча тракторех хиламе. ИргаЛа санна ерриГа тракторашТ шин сменгА болх барга йоаХе, тракторин балдийн иззалара объем кхоачІшЛара эпаргьа 2,5 миллион сом мах бола 250-ЧеЛ кІезиГагІа гусенични 800 гаргга препашийн трактерашТ. КхьчА дешашца аьлча, шин сменах болх бен хиламе йолаь йолча машиний паркаца кхаькара балхаш дара хаьнаш дикка йоаЛе а цун чотах лаКкаГІа хьувкъамаш дара а йиш хургьа.

Машиний балха овсарле лаКхьара йола воаг лоарХІамера резерв я паРех толаШаГІча тайпара агрегаташ елта. Вай колхозийн совхозийн проАхкА

АТЕЛЬЕ—ТИКА—ИЙДАРХО

Балха тІа ши-ше тІехьависар кхаьгаш беррига иза тІабахйта кхаьхьегаш ва Грозненски индпошина фабрика чІоагІача № 18 йолча модай ателье хІара болхло. Хіамаш тегача машиншца делга гІогІ мара хІама дар ателье діачувальнича сага хьаховаш, ешт хулаш саг хозаргаш. Баьхат бе а доаллаш хІамаш тегаршта юкъе лел цхьа саг. Из ва ателье производства заведующи Куриев Мурад. Кердача шера доаха толамаш дика хилари тийтача хІамай диказ лакха хІарий ХьагойІаш йола график я из. Продукци дикен тІехдикеи я, хІаьта январь бетта план 15 дийнахьа 65 процент кхоачаттьаьй. Из хоам ба Куриева болховшка беш бар. Цох бокха кхаъ хинна ба болхлой. Из тамаш а яц, хІана аьлча 21 ателье-на юкъе хьалхара мотгиг іІа ца хенаш хьайоаІа цар коллектив.

— Фабрика харара кара тела ЦІе байраях кердача шера, пов. Саркисов керте латтача цхьаьлагІ-ча цеха коллективо вайгара Іаьлькхкхай аьлина хезад тхона, — аьлар, Мурада хьатІаьенача бригадира Погосов Владимира. — Ужх гарттарча хана из байраях йоха хьаьнкхха лерхІ тха бригадо.

— ТІаькка вокх бригадай уІлаш миштаІ?, — хетт Мурада.

— Уж а тіана тІехьа ба, — жоп ду пов. Погосова. — Цу гІулакха бригадашца юкъе йоаржаяь на Іеш кхаьст а кхаьстача болх-лошта юкъе а социалистически яхь йоаржалЗ ойла.

— Из баьхаьха да, Владимир, цунна со раьна ва. Дика гІулаьк да оаш дагаьлыаР, — раьза хул Куриев.

Цар кхамаьл хозача саго кхеташерглоаш дар ателье болхлой шоай производствах дог лаьаш хилар.

Хіамаш тегараш керда социалистически декхарий тІаьйнад КПСС XXIII-ча съезда сийленца кхаьа бахара: хьалхарча квартала план съезд хьаеллача деша кхоачашъе. Арахенача продукцена юкъе иХьаькка саххат ца хилийта. Хіамаш тегача мастерех цхьа саг норман кхоачаш ца еш ца хилийта. Ужх деношка колленктив хьежар ший торонашка. Дог раьза хинна хьалхьаьлар Сунженски мехкдаьхтачий инициатива. ТІаийца декхарш хаиал хьалхха кхоачаш а деш, квартала план 25—26 марта кхоачашъе доп деннад коллективо.

— Кхаьхьегама овсарле дахьхьаьрг арахенача продукцеца Іабеда мах лоЗбарш чІоагІа доаржІаме да ергинача бригадаца бригадин методах болх бар, — йоах бригадира Голубчикова Лиаас. Из да цхьан саг массехк операци кхоачашъеш хилар. Нагахьа цхьа саг намогаш хилча цун болх а ший болх а кхоачашбу цхьанне. Из вІашТІехьоаІ хІара болхлочІи массехк балха говзаг хилар баьхьан долаш. Дика кхаьсгарца белгалбаьйна ба Турлуева Жаравідат, Батюк Нина, Ломовская Раиса, Гантемирова Сапят, кхьбаргаш.

— Малагіа планаш я шун, фу кердаьрдаш хургда шун балха юкъе? — хаттар дир оаха пов. Куриевца. Из аьлар: КПСС ЦК сентябрьски Пленума решенешца ньежжа духха хувшамаш хургда тха ателье. Хьалха діаьхача хана айтха бувзам лоаттабаьцар оаха тхоашкара продукци діаййеча тинкашца, товар хьалуча предприятеша. Хіана из тха долаш да.

Наьха заказех тегарал совгІа гроэненски «Радуга», «Спутник» яхача тинкай заказех хьаю цар хІамаш. Малагіа бос бола барахьаш эш наха, духхарІа хоаттаРаш малагіаш да а хьежа, цар заказ ду ателье коллективата. Из из дика кхоачашду. ТІаькка наха ю замечанеш ателье болхлоша йозийт тіка болхлоша. Діаха йодача хана ух іІалаташ ца нийдаьлйта ергт коллектив.

Ательеша, фабриканца шоай заказчикашца тинкашца, хІаьта цар шоай аргІаина ийдархоша бувзам лоаттабаРаш доккха берзет доал. Лаьхлу кхаьхьегама овсарле. Тіка поллаш іІа дукха лаДаш товаРаш.

Б. КОСТОЕВ,

СУРТА ТІА: хІамаш тегараш Турлуева Жаравідатн Батюк Нинан.

И. Плиева сурт.

Дельфинаша наха «жоп тел»

Дуккха а ха хьалха денз сага теркам тІаззаб дельфинаша. Кхеташ хилар, дог дика долаш хилар, ловзаш хилар, хьисап деш хилар— цу дерригне а тохкамчой теркам тІаузв царна. Баьх а доллаш ховш да дельфинаша чкъьлийй доахарашта новкъостаЗлаш даь хилар, ший ловзаш ваха леи латтача сага цар кІалхарвала тІо даь хилар, акулах хьа кІалхарбаьхьа хилар. Уж форда хьайбаш, ВІаши кхета а кхеташ, шоайла шоай дельфинай «меттала» кхамаЗ доаш доагІа, парна безамера лаДуагІа лаарашш дуккаеенлагІа, тІоЖа оашш цар ловзи йоацилгІа... баьх хилар діаьхьехьа за.

Ер да Тайвуна океана тІа хІама цхьа тамашийна хІамо чкъьлийй доаха «Алазея» яха траулер дикка сатеме йоаЗча хана Уруп яхача проливах тІехдеаллан хиндаД. Кемина улуп ваьнна 15 дельфин. Уж цкъьлаьна аьтта оагІора, цкъьла аьрда оагІора ловзаш наьх деи йолхаш хиннай. Йохьаьнца кердаенна улуп ловзаш хиннай. Ешта ца ловзар лийча, хоДаьмболлаш йоЗа рити йолаш из хилар хоДала йиш хиннай.

Из Іул кемал хьалхадаьлча, чкъьлийй доахарашта дагадеХаД цхьадола форда хьайбаш шокарца тІалостаде йиш йолаш хилар Берригна команда членашш шокарг етт болабеннаб, нуиЗ дельфинаш кемана гарттаГІа тІаляхийта дагахь.

Шокарг йийтаЗ жІаЗеш хьеДеЗ ца ешаш, ЗаЗ ца бокхьала а тешам бен на ва, ядду автора, фьалгаца юоцача сиренай бокхьала а баШлача ийца цецвалькхьача гомеровски Одиссейна нийсеннар гьаьна хьалха йІаЗ йохьаьнца гьаьна хьалха йІаЗ йоЗ а ваьнна ешаш йиш йолгат а фьалгаца бувцх ах-мехарий — ах-чкъьлийй тамашийна йоЗа дельфинаш хинна хила йиш йолгат а. Вай нийначоа тара доЗа: хІама цкъа, діаьхача цхьан хана форда тІа нийначча наха а нийсеннаа хІа ла мегаш ца. Цу хана денз, наха цІьхьана доацарашш, тарлуш хиннараш: шошкара тІа а детташ, цунах іохтера а легенда хиннад, дуккха а зама хьалхарча грекий эпоса ганза юкъе а доДаш.

(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДІАХО Ю РЕПРЕССЕШ

ЛОНДОН, 19 январь. (ТАСС). Къудбехьен Родезия ший лоЗаме хилар цхьан оагІоатхьара Діаьхайн кадаьчІ тІехьаГІа Смита расистски правительства чІоагІаГІа. Іо мехка бахача африканций къам мукъадакхара бола викаланта дахьлара террор. Цунна тешал ду Смита правительство аьзе ІІІи йоаккхаш йоЗчун официальйн викало тахан Солсбере яьча заявленена юкъе йоаЗаьча даннеша. Из аьшначунга диллача хІана Къудбехьен Родезе концентрационни лагерашка чувелла воалл 350 гарта саг. Иштта гІулакхаца, Рейтер яхача агентства корреспондент Солсберера хьаЗойташ махкадалара, лаДача шера 23 ноябрГаГа дена даьЗа чувеллаВ 74 патриот.

Репресси яьраш чубоаХкабу «ВаВа» ячачеи Гонакудзингваи лагерашка — хала кинмат йолча моттиГе.

Концентрационни лагерашка чубоаккха африканцех ба Джошуа Нкомои Идаьхьаги Ситолея — ца ешстаца хилийта мукъа да луш йийкхача африканций шин парте лидераш санна бола мукъабалара болама деЗтелаш.

ИРАК. БАГДАД. Правительства резиденци. Здани хьалъьлар парламента лаьрхІа, цхьабакъда уьх ялх шера парламент болх бен-м яц. Ирака хІанзарча правительства 1966 шера парламенте хоржамаш дергда яхаш я.

Л. ВОЛЬНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ДОХАРГДОАДАЧА ДОТТАГІАЛА ТЕШАЛ

УЛАН-БАТОР, 19 январь. (ТАСС). Монгольски кепа йозаен тІа селхан кепа техача МНР-ан СССР-ан юкъерча доттаГІалаг, цхьана тІулакхаш делаБрах, вІаши новкъостаГІ дарах долча Договорен Монголо-Советски коммюниикен монгольски общественностА Іаьлаьмат йоккха терка шоашта тІаерашь хилар хьаЗойт МОНІАМЭ агентства.

Монгольски хьалаЗо цхьаатІа кхоаЗаьдду уж документашш монгольски советски халкъий дохарГдоаца, вежарий доттаГІал кхы тІа а кхаьГта цар хьаЗуввкхаш хилар а лерхіаш.

Селхан лукхха а нах юкъе бола митинг хилар мехка эггара йоккхаГІа йоача промышленни предприятие Улан - Баторски промышленни комбинате. Цига монгольски болхлой класса виналана хьаЗхийкдийр КПСС ЦК хьалхара секретарь Л. И. Брежнев керре а волаш йола СССР даьЗа даьЗа ЧувеллаВ 74 патриот.

Репресси яьраш чубоаХкабу «ВаВа» ячачеи Гонакудзингваи лагерашка — хала кинмат йолча мотгиГе.

Концентрационни лагерашка чубоаккха африканцех ба Джошуа Нкомои Идаьхьаги Ситолея — ца ешстаца хилийта мукъа да луш йийкхача африканций шин парте лидераш санна бола мукъабалара болама деЗтелаш.

ЯЬННА ЦІИ ГІОРАЯККХАРА ЛАЬЦА НИКЪ

НЬЮ-ЙОРК, 19 январь. (ТАСС). «Мехкарча хьалах» йола президента Джонсона поллаш яьхьа а йоаьхаш, американски болхлой «Уоркер» яхача газето яьлу, из поллаш арахьарча политика лаьхьа «Советски комунисташ ладаьхьа ца ваьнна» ЙоаЗ.

Американски гергаьшца кийчдьча йийий дуккал 1960 шера дена, вешта аьлча, Къудбехьен Вьетнаме американски авантюра йоаЗеЗча гІоне 2,4 миллион сагатара ехо миллион — совГІа сагата кхоачаш алсамдахаро ергІа сагата кхоачаш алсамдахаро тешал ду ВІашаГІкхийттача Штаташ хьалхахьле даГа а лаьца, хьдданаз Къудбехьа - Малтбоаллен - Азе аьлина тІема цІи ГІорйоаЗаш хилара.

«Нью-Йорк пост» яхача газето вьетнамски пробЛемай хьаькъхьарча реакционни заметка тІа. УйІа тІаергаЗо ВІашаГІкхийттача Штаташ, Къьмбаседен Вьетнамса бомбаш еттар а шоаш тІема тІаЗхийтача инсашта интервенциаЗ яр а тІехьа, деррига тІема тІулакхаш бизаача боарамеЗ ихадоладара тІехьара «ина бола кампаний» тІа-тІа ноначІа дергІаХуаш хилара.

Американски обозревателаша яьлу Къудбехьен Вьетнамерча американскаГІ бІу укх шера июнь бутт тІаЗкхоачаш 340 эзар сагагеи, хІаьта шу чаХдоаллаш 400 эзар сагагеи кхоачаш алсамбоаХха Пентагон даГа кампаНе УйІаГІа дедаГІ лелаГІ инспекционни ГІулакха Азе хиннача американски форда ГІамлой корпуса командир волча инарала Грина ДіаХхийкдьар а. Грина ДіаХхийкдир, вьетнамски проблема аЗхха «ГІемана йьоастае» йиЗза йиш хилар дерхІ ше, аьина. Пентагона инарлий метТала из да «тоГІовлаЗла бола ТІоМ» хилаГа. Цу тайпарча курсо тешал ду Пентагона кулгалдева ГІоЗарашца боккъала а доЗаш дола ГІулакхаш теркалдуЗуш ца хилара.

ЦІъаБочча долаш дарашг эгтара дикаГІа теркалдева буржуазни обозревІтелаша США правительстваГа ДіаХхийта Хьалхара, погодаГІ санна ВІашаГІкхийттача Штаташ тІема авантюра соца ца йийн, царна хурГдола чот чо а яь ца валлал дола зенаш. Вовзаш волча «Нью-Йорк таймс» яхача газета обозревателА Джеймс Рестона, ше телевизионни программаГІа кхамаЗ лела, діаЗайта хьалхадаьккхар, нагахьа санна Азе котлаДарга лор доаХе ВІашаГІкхийтта Штаташ ГІалат ювлилга.

ОТТО СКОРЦЕНЕ ДОАКЪАШХО ЛАЬЦАВ

ЛУСАКА, 19 январь. (ТАСС). Замбе лаьцаВ 2-гІа ужнен тІом болча ха на итальянски диктатор Муссолини набахтара дочкьавара жоьке фашистанца-разведчиканца Отто Скорпенеца цхьана даькъа лаьца хьалха эсасовеш хиннА Йозеф Бренхардт. Замбе вахалехьа хьалхаГІа аькхкача хана лечкъаш лелилгІа а кхьметтеГ. Дуненг хІлкъашта кьмерча уяхцІеЗо лорарга оргаиизаце гІа а доаЗо, болх белгга а вІашТІехьийнаа хьалха эсаовеш хинначун. Хіана тохкам беш да Бернхардта дош.

Индира Ганде пресс-конференци

ДЕЛИ, 20 январь. (ТАСС). Селхан Инде президент волча хинначуЗ тІехьаГІа пресс-конференце г-жас Индира Ганде хьаькхйкадир, керда кабинет вІашаГІйоаЗлаш массехк ди доаккхаргІа аьлна.

Инде кхоачашдергда, аьлар И. Ганде, веннача премьер-министра Л. Б. Шастре Ташкентски декларацех тІаийца декхараш. Воай премьер-министра тІаийца хинна декхараш кхоачашде леза вай, аьлар ко. Ташкентски декларации хьалхара гІа ба. Машаргаьха баьккха моллаГІа а гІа — из дика гІа ба.

Лал Бахадур Шастре ,аьлар Индира Ганде, хьаБепаб со тІера аьа йиш йоацаш бола са дь политика кертетаЗ.

ШКОЛЕИ ПРОИЗВОДСТВОИ

Дешархой производственни бригадаш бокхха лоарХІан болаш я юртара дешархой кхаьхьега Іомабара а кхетамца кхебара а. Дешар производственни кхаьхьетамца дувзара эггара аьттув болашагІа йола форма я уж бригадаш. Бригадашкара кхаьхьегаш педагогически лостаме а бийрзаб, цунах кагирхой коммунистически кхетамца кхебара средстаз а хиннай.

Из дика кхетадаьхь Надтеречни районо школий кулгалхошца. Цар чІоагІа терко ю дешархой производственни бригадаш вІашаГІйоХкаран цар болх товбаран.

Бригадашца кхаьхьега Іомалуш хиларал совгІа, юртбоХамца производственно практически йовза а торо хул дешархой. 1965 шера районе вІашаГІьеллаГ 7 производственно-дешархой бригада. Цар, земаш дахара балхаш аь ла Іеш, района совхозаш а кхеХа практически повкъостаГІ а дора.

ДхьаЙолча дешархой производственни бригадай балхий итогашца цхьан хинна ГІад а дут ваЙ, тІаийдаГІача хана цар кхы а дикаГІа толамаш доахарг хилараГ дог а доаХийт.

Знаменски юкъерча школе вІашаГІьеллаяр 40 гектара тІа хьажжІаш харбазаш кхеерйола производственно-дешархой ши бригада. Цар гектара тІара 23 центнер хьажжІаш 9 центнер дуккаГІа хул уж.

Беной-Юртарча бархІ шера школа 55 саг юкъе волаш хиннача производственно-дешархой бригада 43 гектарах хІаранс тІара фуалЗьхьажжІийй 15,8 центнер яьккхар. Юкъера заьрХІача ергІача совхозе хІара гектара тІара аьннарел 2,3 центнер дуккаГІа хул уж.

120 саг юкъе волча Мекен-юртовски бархІ шера школа производственно-дешархой бригада лелаЗьхьа 20 гектарах 3 гектара тІа шекара свекла, 8,9 гектара тІа коартолаш, 8,1 гектара тІа хьажжІаш кхейр. Хіара гектара тІара баьннаЗ хьувьхьажжІаш хилар: шекара свекла — 120 центнер, хьажжІаш — 30 центнер, коартолаш — 65 центнер. Из хьувьхьаГІ ергІача совхозе бальнкуГ дуккаГІа ба. Совхозе ГІолла юкъера лаьрХІача йьнай: шекара свекла — 80 центнер, хьажжІаш — 15 центнер, коартолаш — 45 центнер.

Дешархой бригадаша из толам бакхкара баьхьан да педагогаша уж нийса вІашаГІьехка хилар школай а совхозий а кугалхоша де а ховш царна кулгалдеш хилар. Цар бригадашца бала аьттув хургбола хьалаш ІалашдеШ хиннад. Кьаьстта а белгалбаькка йоаГІа Надтеречни совхозерча школа хьехархо Л. В. Албутова. Из опытни педагог - воспитатель а дика организатор а .е. Цо кулгал а деш, 5—7 классашца карча дешархоша школа беша боккха гІламГІай хьувьхьам кхебир. ГІамГІаш ехка нийача ачах школе стендаш кийчйир, Грознера лаьрХІа художникаш а хьийХа. Цар дуккха а ІилмахІи писателийн портреташ дахарЦуЗ совгІа, вІашГІеЗьаькхкхар бийса а йоаккхаш Бедана экскурсе ГІолла.

Кьаьгьеча Іомабаларал совгІа, производственни бригадашца бераш шоаш кьестаде а Іомалу. ПайдаГІа йола кхаьхьегама методаш хержа Іомалу дешархой, хІаьта по хьаштдолла гІулакхаш: доаацача таНа йистедаькхеда деЗаш да проекта доарХІамера даьХа.

Дика діаХьу планировка генплана отделене инженераша ни. Мирзоева, Рузайкина, ГІиннлой балхаш дечА Акулина, Мазурова. Проектировщикаша лаьрХІа вІашаГІьехкий комплексеГ группашца. Парна чубоаГІа тайп-тайпара профессеш йола специалисташ. Деррига балхаш сихен ГІалаташ доаацаш чаккдахара чІоагІа пайдане да из.

КІезига ха ньча «Гипрогрознефт» штамп латташ йола чертежаш діаГІорбта Венгре.

В. ПОСТНОВ,
«ГрозноФта» инженер.

□ □

ШАХМАТАШ

Республика шахматни чемпионата воллаГІча туре массехк сакъердаме ловзар хилар. Спорта мастер В. Дорошкенча ватта котвалар цхьаьнакхетарг разряд болча Аванесенах. Л. Р. Алимовна лайзар В. Сергеен. Из парти пІаьхха а ловза тІехьаьккхкхар. Алимовна совгІа пешка ше а В. Сергеев котвалара тешам дукхагІа ба. Сакъердаме бар къонача шин шахматиста юкъе хинна къовсам. Уж ба мастерадда кандидат В. Брюгнин цхьоаГІ-ча разряд йола А. Андриановн. Из вІашаГІехчетаре А. Андрианов котвалар. В. Мостовой В. Сапроновца лайзар парти йистеде ца йоаЗаш йисаЙ. Цу ятьхе котвала мегаш ва В. Сапронов. Мошковича Базоркин эпшвир, хІаьта Соломко, Егоргушкинах котвалар.

Г. МОВШОВИЧ,
мастерала кандидат.

ЧАНИЙ «ОБЩЕЖИТИ»

Читически области малхбузьнаьчарех долча цхьан районе оаХхарий беях баккхар духха чарахье баьХа хинна чарахьаьнца Кожевникин Яков, Ермолаев Павел, Иванов Семен кхеГІоШта юкъе ГІолла діачувьнича хиннача чан кьорга тІаийсйелар. ГІайгІаш жІаЗеш тайпа «Іо сомнаьхха хиларах топ теха из е лаьрхІар чарахьаша ча кІаЗхара ца йлийтари удаш лела из наха хеРаме ца хилийтари духха.

КхеГІоШта кьорга кьорга йистте ча суча ма йьлинче а, тІатоЗІаьЗ топ техар цІнна цІьнн чарахьо. Ча тІехьашка иккхар, тІаккха юха а гІалаьлар. Шарьки а йьлар топ, чано юха а кхеГІоШта юкъе ГІолла хьараХъодайр ший бат. КхоаГІаГІа топ техача тІехьаьІа, дуккха а йина мел ях дьаьнкхйтаР чарахьо. ГІайгІаш топ кхеГІарйоацаш жай даьккха я-хьоаГ цар ВІаШТІехьхьа-тІехьа тоПаш етташ пхоР зехьа доадеш йола из тийша болх бахьо? ИсьаБаседа, цигенна дьаьлаьІа йина топ тІехьара яр. Кьорга чура ГІар-тата дижар, жІаЗеш йа меладечунца хьежача, шоай аьтТуе баьннаЗ аьнна хийтар чарахьаьнца. Ма «Іо» йоаЗаьнца чарахьаьнца хуоЗІ хоаГІар чу ВІаЧу а баьнна, цІа-а... йийна ціна йиЗ ча шоашта ВІарзийна.

Кхметтеа дукха оаХхарий долча Сибирей а а магахьа мара нийсІаш доаца из истори дийдар ший дешархошта гоРад Чите арадиьхача «Комсомолец Забайкалья» яхача колхозий лезто.

(АПН).

Редактор М.-К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦІЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовойх улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехнтоХкаева секретаря — 2-45-46; партийни вахарен, промышленни, юртбоХамен, культурен, письмой отделий — 2-25-72; корреНторске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-46; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корреНторской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типография, Революционный проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04057. Заказ № 416.

ГДР. Дрездена округе Риза яхача города ихле 200 метр діаьХа арвай хьесапера тІий тулдаш латт Эльбаца тІаГІолла. Пирс хьалберан февраль бетта кхача чер хин малхбузьнарча бердата. Гу тІаь тІа гІолла Лейпциг — Дрездена а Берлин — Карл-Маркс-Штадта а оагІорахьа діа-оха уьзаргда мухьаш а пассажираш а.

АДН—ТАСС сурт.